

FACULTAT DE CIÈNCIES DE LA INFORMACIÓ. UAB.

Curs acadèmic 1980-81.

Assignatura: Història Universal Contemporània.

Area: Història.

Curs: 1er.

Professor: Josep M. Benaül.

A) TEMARI

I: INTRODUCCIÓ A LA HISTÒRIA

1.- Història i periodisme. 2.- Materialisme històric, estructuralisme, positivisme... davant el coneixement històric. 3.- Història i progrés. 4.- Conceptes i realitat: la misèria de la teoria.

II: METODOLOGIA

1.- Fonts: premsa i mitjans d'informació. 2.- Bibliografia i revistes especialitzades. 3.- Divulgació i rigor. 4.- Mètodes de treball en un curs introductor.

III: SOBRE L'ÈPOCA CONTEMPORÀNIA

1.- Les formacions socials precapitalistes. 2.- L'excepció occidental. 3.- La formació històrica dels països avançats i dependents. 4.- La prehistòria del sistema mundial. 5.- Les bases del domini occidental.

IV: CAP A LA NOVA EUROPA

1.- Revolucions i Restauració. 2.- L'agonia de l'Antic Règim. 3.- Les Revolucions del 1848. 4.- La curta primavera del socialisme. 5.- El desvetllament de les nacions. 6.- La consolidació del liberalisme.

V: EL CAPITALISME INDUSTRIAL: REFUTACIÓ I DESENVOLUPAMENT

1.- La formació de la classe obrera. 2.- Gènesi i expansió dels corrents socialistes. 3.- El moviment obrer a Europa. 4.- El desenvolupament de la industrialització: França, Alemanya...

VI: EL CAPITALISME PERIFÈRIC

1.- Dels vells colonialismes al nou imperialisme. 2.- L'hegemonia occidental com hegemonia anglesa. 3.- Àsia sota el domini occidental: Índia i Xina. 4.- Amèrica Llatina: la transició al capitalisme perifèric.

VII: LA FABRICACIÓ DE NACIONS

1.- El naixement d'una nació: els U.S.A. de la independència a la guerra civil. 2.- L'excepció oriental: Japó, la Restauració Meiji i el desenvolupament del capitalisme. 3.- Alemanya i la via prusiana. 4.- Itàlia: unitat amb Nord i Sud.

VIII: UNA NOVA FASE IMPERIALISTA

1.- El concepte d'imperialisme. 2.- Imperialisme i colonialisme. 3.- El capitalisme avançat a les darreries del XIX. 4.- El sistema de potències i la cursa colonial. 5.- Els canvis del capitalisme perifèric. 6.- Les premisses de la guerra.

IX: GUERRA I REVOLUCIONS

1.- L'impacte de la guerra: Rússia, Alemanya, Itàlia... 2.- La revolució russa. 3.- La crisi de la II Internacional. 4.- La creació de la Internacional

5.- La fi de l'onada revolucionària: Itàlia i Alemanya.

X: EL PERÍODE D'ENTREGUERRES

1.- El desvetllament de la perifèria. 2.- La revolució mexicana. 3.- La revolució xinesa: de Sun Yat Sen a la Llargua Marxa. 4.- La qüestió colonial i els nous nacionalismes. 5.- U.R.S.S. i el fenomen stalinista. 6.- La crisi del 1929.

XI: FEIXISME I MOVIMENTS FEIXISTES

1.- La reacció en front als moviments revolucionaris. 2.- El procés històric dels feixismes. 3.- El cas italià. 4.- La República de Weimar i l'ascens del nazisme. 5.- Els moviments feixistes en els anys trenta. 6.- Interpretacions del feixisme.

XII: DE LA GUERRA A LA GUERRA FREDA

1.- Les causes de la II Guerra Mundial. 2.- Els designis dels venvedors. 3.- Ialta i Postdam. 4.- Les revolucions de l'Est. 5.- El sacrifici grec. 6.- L'excepció iugoslava. 7.- La postguerra a l'Europa occidental. 8.- La revolució xinesa. 9.- Les bases de la Guerra Freda.

XIII: DESCOLONITZACIÓ I IMPERIALISME

1.- Les arrels de la descolonització. 2.- L'hegemonia nordamericana i la divisió del món en dos blocs. 3.- Els moviments d'alliberament nacional. 4.- Els mecanismes de l'imperialisme. 5.- Quina independència?.

XIV: EL CONFLICTE ÀRAB-ISRAELI

1.- Palestina: dels turcs als anglesos. 2.- Els jueus i Palestina. 3.- La creació de l'Estat d'Israel. 4.- La guerra de Palestina. 5.- El món àrab entre la descolonització i l'imperialisme.

XV: LA PROBLEMÀTICA D'ASIA

1.- Independència i partició de la India. 2.- Asia sudoriental i els dos Vietnam. 3.- La República Popular Xina. 4.- El subimperialisme japonès.

XVI: AMÈRICA.LLATINA: REFORMISMES I INTERVENCIÓ U.S.A.

1.- El peronisme. 2.- Brasil: de Vargas a Goulart. 3.- Dos casos d'intervencionisme nordamericà: Guatemala i la República Dominicana. 4.- La revolució cubana. 5.- L'Aliança pel Progrés.

XVII: CRISI DE LES SOCIETATS DE L'EST I DEL COMUNISME

1.- De Berlin a Polònia. 2.- La revolució hongaresa del 1956. 3.- El XXè Congrés del PCUS. 4.- L'aparició del policentrisme. 5.- La ruptura xinesa.

XVIII: EL MERCAT COMÚ I LES SOTRAGADES DE LA DESCOLONITZACIÓ

1.- La R.F.A. i el miracle alemany. 2.- Itàlia: del "Boom" al "centro-sinistra". 3.- França: la crisi d'Argèlia i la V República. 4.- Anglaterra: de la liquidació de l'imperi a la crisi del Ulster.

XIX: EL JEROGLÍFIC AFRICÀ

1.- L'Àfrica blanca: l'apartheid i les colònies portugueses. 2.- Les arrels del nacionalisme africà. 3.- Els moviments d'alliberament: del "mau mau" al marxisme. 4.- Les independències controlades.

XX: ELS U.S.A. DEL "NEW DEAL" A EISENHOWER

1.- Les dues fases del "New Deal". 2.- L'impacte de la II Guerra Mundial en la societat nordamericana. 3.- La guerra freda a casa. 4.- El conservadurisme dels cinquanta. 5.- Els negres i els drets civils.

B) BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- |  |  |
|--|--|
| ACOSTA, José                                 | <u>El imperialismo capitalista. Concepto, períodos y mecanismos de funcionamiento</u><br>Barcelona. Blume, 1977. |
| CARDOSO, Ciro F.S.<br>PEREZ BRIGNOLI, Héctor | <u>Historia económica de América Latina</u><br>Barcelona, Crítica, 1979. 2 Vols. ( el segon volum)               |
| HOBBSAWM, Eric J.                            | <u>La era del capitalismo</u><br>Madrid, Guadarrama, 1977. 2 vols. (el primer volum)                             |
| KEMP, Tom                                    | <u>La revolución industrial en la Europa del siglo XIX</u><br>Barcelona, Fontanella, 1974. .                     |
| MOORE, Barrington                            | <u>Los orígenes sociales de la Dictadura y de la Democracia</u><br>Barcelona, Península, 1973.                   |
| VILAR, Pierre                                | <u>Iniciación al vocabulario del análisis histórico</u><br>Barcelona, Crítica, 1980.                             |

C) ORIENTACIÓ I AVALUACIÓ DEL CURS

Es tracta en aquesta assignatura d'arribar a la comprensió, imprescindible per a tot periodista, dels fonaments i de la problemàtica del món contemporani. El plantejament del curs, en funció de la dimensió de la matèria i del pla d'estudis vigent a la facultat, implica un seguit d'opcions.

- 1.- Renúncia al tractament total, típic de tants manuals. Això vol dir que hom ha escollit uns temes i n'ha marginat d'altres.
- 2.- Exigència de la superació de l'òptica eurocentrista, arrelada en la nostra cultura, per la comprensió del món contemporani.
- 3.- Prioritat a l'interpretació dels processos històrics per damunt de la memòrització dels ~~aconteixements~~  
esdeveniments.
- 4.- El curs no és simplement introductor. Molts a COU hauran fet un curs d'aquestes característiques. En el Pla d'estudis, malgrat assignatures anàlogues, aquest és l'únic curs dedicat a aquesta matèria.
- 5.- Renúncia al manual com a eina bàsica de treball. El curs es basarà en una sèrie de lectures de llibres i articles.

L'avaluació consistirà en tres exàmens trimestrals, els quals seran alliberatoris de matèria. Per aprovar l'assignatura serà imprescindible aprovar tots aquests tres examens, o bé l'examen final de juny. Només el juny serà possible recuperar una part no aprovada. El setembre l'examen només serà final